

Olavur Clementsen skrifar.

150 ár síðan Skopun varð bygd

2. partur

Vit halda í dag fram við frásøgnini um Skopun. Seinasti parturin kemur í blaðið eftir páskir

Í seinasta blaði varð skrivað um byggingina av fyrstu húsum í Skopun og um fyrstu fólkin, ið búsettust har.

Í hesi greinini skal verða nomið við byrjunartrupulleikar, ið niðursetufólkini høvdu, og harnæst um tey næstu fólkin, ið fluttu til Skopunar.

Nú var Skopun vorðin bygd umenn fámént, men viðurskiptini vóru ikki komin í ta legu, sum amtmaðurin ynskti. Ein av treytunum fyri, at skopuningar kundu livbjarga sær var, at jørðin varð velt, men serliga tykist Mikkjal at hava ligið á tí løtu síðuni í so máta, við tað at hann stóran part av sumrinum 1834 var heima á Sandi. Hetta elvdi til eitt strangligt áminnili frá amtmanninum, sum hin 14. okt. 1834 skrifar til sýslumannin:

«Ligeledes har jeg bragt i erfarung, at Michel Jacobsen, som paa offentlig bekostning er bleven nedsat i Skaapen, næsten hele sommeren har opholdt sig i Sands, men da et saadant forhold aldeles strider saavel imod den hensigt, i hvilken Skaapen er blevet bebygget, som imod de pligter, der paa ligger ham som kongslejlending, saa ville herr sysselmanden behage at tilkendegive bemeldte Michel Jacobsen, at han bør opholde sig paa sit fæste, og i særdeleshed ikke uden nødvendighed være fraværende noget sted, hvis han ikke vil vente sig at blive tiltalt til sit fæstes forbrydelse».

Mikkjal undir Skarði var trúlovaður við Hedavík, dóttir Petur Hentze prest á Sandi, og tey giftust 18. november 1835. Eftir hetta man Mikkjal hava verið meira støðufastur í Skopun.

Triðji maðurin flytur til Skopunar

Men Tíllisch amtmaður var framvegis ikki nøgður, tí hann helt bygdina vera ov fámenta. Tveir menn høvdu litlan møguleika til havróður og eisini at veita neyðstøddum bátum hjálp. Hann royndi tí at fáa fleiri at flyta til Skopunar, og hetta eydnaðist honum, tí 14. juni 1836 skrifar Tíllisch til Hentze prest á Sandi:

«Da Johannes Jensen af Store Dimon nu har andraget, at hann ikke agter at benytte den ham tidligere givne tilladelse til at nedsætte sig paa Store Dimon, men derimod agter at flytte til Skaapen, og der efter omstændighederne ikke kan være nogen tvivl om, at han jo ligesaa vel maa kunne ernære sig paa sidstnævnte plads, saa har jeg tilkendegivet ham, at der fra min side intet findes herimod at erindre, hvilket hermed tjenstligt meddeles deres højværdighed til behagelig efterretning».

Henda tilflyting varð veruleiki á heysti 1836, tí 30. august hetta ár biður amtmaðurin fútan um at gjalda til Johannes Jensen: «25 Rd som understøttelse til hans forehavende udflytting til Skaapen». Hin 26. september 1836 boðar amtmaðurin frá til Rentukamarið, at hann hevur gildið til oman fyri nevnda

Jóannes 25 Rd, og biður hann um, at peningurin verður skuldskrivaður Jarðarkassanum.

Hesin Jóannes var næstelsti sonur dimunarbóndans Jenis úr Ólhúsi í Hørg í Sumba og Margretu av Miðgerði í Kollafirði. Kona Jóannesar, Elsa, var dóttir Klæmint og Onnu Elisabet á Tanganum á Sandi.

Nú kom rættiligt glið á vøksturin. Jenis, ein yngri bróður Dimunar-Jóannes flutti til Skopunar sum húskallur hjá bróðrinum (hetta sæst í eini rættarsak, ið skopuningar í 1837 ferdur móti sýslumanninum á Sandi). Hesin Jenis flutti tó skjótt úr Skopun og búsettist á Tvøroyri. Hetta árið (1837) vórðu eisini tey fyrstu børnini, heili trý í tali, fødd í Skopun.

Fyrsta barnið var Klæmint, sonur Sunnuvu og Jóan Hendrik. Hann varð føddur 27. januar 1837. Eina viku seinri, 3. februar, varð Petur, sonur Hedavík og Mikkjal føddur. Triðja barnið var Janus, sonur Elsu og Dimunar-Jóannes, og varð hann føddur 22. juli 1837.

Sama ár flytir Tíllisch amtmaður aftur til Danmarkar, og Chr. Ploey verður settur amtmaður. Hesin visti eisini Skopunar bygd stóran áhuga og royndi eins og undanmaður hansara, at hjálpa niðursetumonnunum, har hann kundi.

Og trupulleikarnir vóru nógvir. Sum nevnt ferdur skopuningar sak móti sýslumanninum Johan M. Hentze fyri ærskemming. Hesin hevði í fyllskapi aftur av ólavsoku brigða teimum stuldur. Úrslitið varð, at sýslumaðurin novddist at taka aftur alt, ið hann hevði sagt. Eisini mátti hann gjalda allar útreiðslur av sakarmálinum, heruppi í endurgjald til skopuningar og tvey vitni av Sandi.

Árið fyri høvdu skopuningar kært seg um fyri amtmanninum, at sandingar, tá ið teir ferðaðust við rossum um Skopun, lótu rossini ganga leys inni á bønnum. Amtmaðurin álegði so sýslumanninum at halda skil á og um neyðugt at sekta teir, ið beistagerðirnar gjørdur. Men sakarmálið móti sýslumanninum visir, at hann neyvan hevur verið nokur góð verja hjá skopuningum. Í hvussu so er sæst einki til, at hann hevur sektað nakran hesum máli viðvíkjandi.

Ploey fegnast um, at Skopun er bygd

Høvuðsendamálið við at fáa búreisning í Skopun var jú, at ferðafólk kundi fáa tak yvir høvdið og ein bita á ferðum sínum um Skopun. Tann nýggi amtmaðurin Ploey sigur soleiðis í einum skrivi til Rentukamarið hin 11. mars 1839:

«Ved anlæggelsen af denne bygd er der afhjulpet et virkeligt og føleligt savn, vist enhver vejfarende, som passerer Skaapen, et stort gode. Jeg har selv flere

gange taknemmeligen erkendt dette, ved i noget ondt vejr at komme til Skaapen og føle behageligheden af at kunne træde ind i et beboet hus, istedet for som før at maatte vandre en besværlig mil for at komme til den nærmeste bygd».

Men tað vóru ikki øll, ið virðismettu hetta, at kunna koma undir tak og fáa ein heitan munn, so nógv sum amtmaðurin. Tað vóru tey, ið lótu Jóan Hendrik og Mikkjal víta, at teir áttu at hýsa fólk og geva teimum mat, tí hús teirra vóru bygd fyri almennan pening við hesum sama fyri eyga.

Sum frá leið var hetta at taka ímóti ferðafólki uttan nakra samsýning ov mikið av tí góða, og hin 15. mars 1839 sendu Mikkjal og Jóan Hendrikkur umsókn til amtmannin um at fáa loyvi til at taka sámuligt gjald fyri at hýsa fremmandum og geva teimum mat. Amtmaðurin skrifar teimum aftur hin 19. april sama ár og boðar frá, at teir onga plikt hava at hýsa fólk uttan samsýning. Í brævinum nevni hann eisini, hvat hann metir sum hósandi gjald:

«Endskønt det saaledes maa komme an paa Skaapens indbyggere selv, hvad de ville fordrø og tage for et natteleje og et maaltid, vil jeg dog sige, hvad jeg anser for billigt og passende:

for et natteleje, simpelt men renligt	8 skillinger
for en hel dags almindelig landkost	16 skillinger
for et enkelt maaltid af samme	8 skillinger

Ringere kan ingen have, og dette bør ej heller nogen vægre sig ved at betale».

Ploey amtmaður legði eisini stóran dent á at fáa boin í Skopun veltan. Men

tað gekk strilti við tí, og í oman fyri nevnda skriv dagf. 11. mars 1839 til Rentukamarið visir hann sina ónøgd hesum viðvíkjandi. Hann skrifar:

Skopun beint fyri 1900. Sum vit siggja, so hevur bygdin altíð verið útroðrarbygd. Legg merki til seiðin á húsum